

Hrvatskoj. Knjiga sadržava 70-ak reprodukcija, članak Z. Vojnovića o hrv. grafici i kratke biografije umjetnika.

ARS 37, revija za kritiku, teoriju i povijest umjetnosti. Izlazila je u Zagrebu od siječnja do travnja 1937 (4 broja); izdavač Biblioteka ARS, odgovorni urednik Z. Vojnović. Objavila je članke K. Hegeđušića, G. Gamulina, O. Švajcera, Lj. Babića i dr.

ARS HISTRIAE, izložba likovnih umjetnika koji su rođenjem ili djelovanjem povezani s Istrom. Prvi put održana 1970, do 1972. anale, 1974–88. bijenale. Osnivači su Narodni muzej Labin, Zavičajni muzej Rovinj i Obalne galerije Piran; u organizaciju se 1974. uključuju Pula i Pazin, 1976. Poreč a od 1980. Obalne galerije Piran više ne sudjeluju. Izložba je važna za oživljavanje i razvitak lik. života Istre.

LIT.: *Ars Histriae XI* (katalog), Poreč 1988.

ARSIA → RAŠA

ARSOVSKI, Mihajlo, grafički oblikovatelj (Skoplje, 9. VII. 1937). Studirao je arhitekturu, potom povijest umjetnosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Grafičkim oblikovanjem se bavi od 1959; oblikovao je plakate za festivale studentskih kazališta i Galeriju Studentskoga centra u Zagrebu. God. 1964. oblikuje »Studentski list« a od 1968. »Polet«. Naslovnim stranicama i prijelomom časopisa »Razlog« (1966) unosi nova grafičko-oblikovna shvaćanja u našu sredinu. U seriji plakata za western-filmove (1966) minimalnim sredstvima postiže izvanredan informacijski učinak. Za »Teatar ITD« u Zagrebu kreira 1964. sve materijale i vizualna obilježja (plakati, ulaznice, kalendari, diplome, interijer). God. 1972–76. grafički je oblikovao časopis »Teku«. Posebno se ističe letering zagrebačkoga aerodroma (1974), koji se odlikuje jasnim obavještajnim i duhovitim simbolima.

LIT.: Ž. Košević, Arsovski, *Novine SC*, 1972, 37. — Z. Maković, *Lijepo slovo*, Telegram, 1972, 40.

ARTUKOVIĆ, Lovro, slikar i grafičar (Zagreb, 31. V. 1959). Završio Akademiju u Zagrebu 1983 (A. Kuduz). Svoje figurativne slike, naglašena grafizma gradi na iskustvima stripa. Samostalno izlagao u Zagrebu (1985, 1987, 1988, 1989, 1990, 1992), Varaždinu (1988), Slavonskom Brodu (1989), te na izložbi »Retropop« u Zagrebu 1991.

LIT.: F. Vukić, Artuković (katalog), Zagreb 1987. — D. Glavan, *Lik i kako ga razlomiti* (katalog), Zagreb 1992.

ARUPIUM → PROZOR

ASSERIA → PODGRAĐE

ATLAGIĆA KULA → KULA ATLAGIĆA

AUER, Bela, arhitekt (Zagreb, 3. X. 1899 — 1. V. 1975). Sin je slikara Roberta Auera i slikarice Leopoldine Auer, rođ. Schmidt. Studirao je 1919–23. arhitekturu na Visokoj tehničkoj školi u Beču. Prva projektantska iskustva stekao je u ateljeu zagrebačkog arhitekta I. Fischera 1923–30; u to vrijeme radi i samostalno na nekim projektima (stambene zgrade u Jurišićevoj ul. 30 i Preradovićevoj ul. 5). God. 1930–36. vodi u Zagrebu vlastiti projektni atelje, 1936–42. zaposlen je kod Središnjeg ureda za osiguranje radnika (SUZOR), od 1946. radi u Arhitektonskom projektu zavodu (APZ) do njegova ukinuća 1951, a zatim do umirovljenja 1966. vodi Arhitektonsko-projektni biro »Auer«.

Projektirao je uglavnom stambene zgrade i obiteljske kuće, socijalno-zdravstvene ustanove i industrijske građevine; bavio se posebno unutrašnjom arhitekturom (knjižara »Minerva« u Zagrebu, 1930). Projektirao je u Zagrebu obiteljske kuće: Kleinkind, Vrhovac 6–8 (1927), Auer, Rokova ul. 13 (1929), Ružimski-Mayerhofer, Medveščak 78 (1934), Auer, Goljak 23 (1935); stambene višekatnice: Trg Petra Krešimira IV (1931), Derenčinova ul. 32 (1937), Šrotova ul. 35 (1962), Barčičeva ul. 10 (1965) te tipske zgrade na Volovčici i Borongaju (oko 1965). Nakon 1945. bavi se pretežno industrijskom arhitekturom: za Tvornicu lijekova »Pliva« u Zagrebu sagradio je nove pogone (hala Redox-elektrolize, 1960–64), vodio gradnju Tvornice boja i lakova u Skoplju i Svilarskog kombinata u Titovom Velesu. Među njegovim natječajnim projektima (neizvedenim) važniji su: zgrada Gradskih poduzeća u Zagrebu (1932), Narodni dom u Sušaku (1935, sa Z. Vrkljanom), Sokolski dom u Sarajevu (1935, sa Z. Vrkljanom), Željeznička stanica u Sarajevu (1936) i hotel »Terminus« u Dubrovniku (1954). Izradio je 1943–45. prostorno-urbanistički plan

M. ARSOVSKI, plakat za komediju *Kuzi, stari moj* Z. Majdaka

Varaždinskih Toplica i u okviru njega projekte za niz novih građevina. A. se formirao pod utjecajem ideja A. Loosa i zastupao moderna, arhitektonska načela; njegova obiteljska kuća građena 1929. jedan je od najranijih primjera »novoga stila« u arhitekturi u Zagrebu. Zadržao je kao osobno obilježje sklonost prema ekspresionističkim formalnim elementima, napose u projektima javnih građevina.

LIT.: A. Laslo, *Individualno stanovanje u Zagrebu od 1900 do 1940*, Arhitektura, 1983–84. Ž. D.

AUER, Ivo, slikar (Zagreb, 25. IX. 1898 — 8. III. 1970). Slikarstvo je studirao u Zagrebu (B. Čikoš-Sesija) i 1922–24. na Akademiji u Münchenu (H. Gröber). Radio je kao profesor crtanja na srednjim školama, pretežno u Zagrebu. Kopirao je freske u Srbiji, Makedoniji, Istri i u zagrebačkoj katedrali. Slikao je mrtve prirode, aktove (simbolika, mitologija) i dopadljive portrete (oko 240), u početku u tamnim tonovima, poslije u vedrijima. Samostalno izlagao u Zagrebu, Karlovcu, Varaždinu i Somboru. LIT.: G. Gamulin, *Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća*, II, Zagreb 1988, str. 274. R.

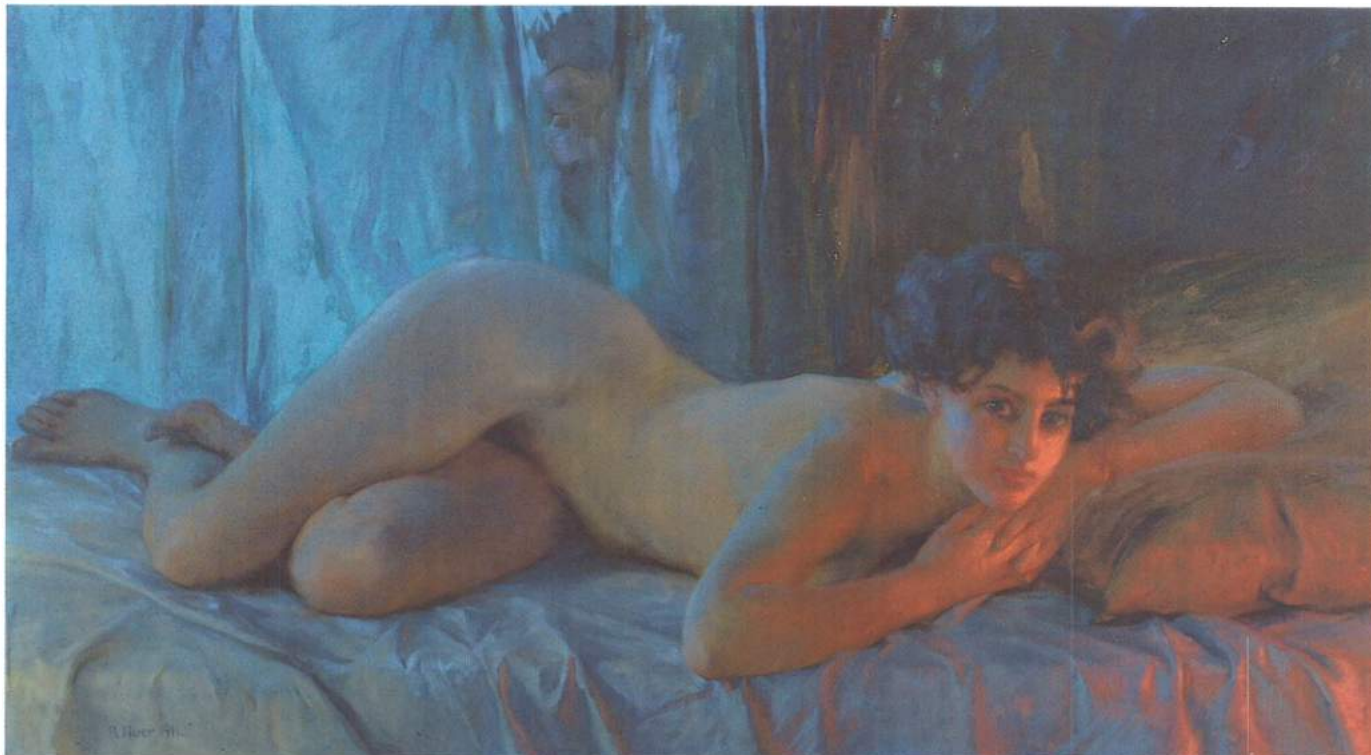
AUER, Robert, slikar (Zagreb, 27. XI. 1873 — 8. III. 1952). Učio na Obrtnoj školi u Zagrebu, Umjetničko-obrtnoj školi u Beču i na Akademiji u Münchenu (1895). Izlagao u Münchenskoj Secesiji 1896; 1897. otvara sa svojom ženom Leopoldinom Auer-Schmidt priv. umjetničku školu u Zagrebu. Među polaznicima škole bili su T. Krizman i J. Bužan. Jedan je od osnivača »Lade« i Društva hrvatskih umjetnika. God. 1895. pomagao je V. Bukovcu pri slikanju zastora za Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu (*Hrvatski prepored*), a 1902. slika dekorativne kompozicije s B. Čikošem-Sesijom u SAD. Od 1905. nastavnik je na Obrtnoj školi, od 1918. profesor na Umjetničkoj akademiji u Zagrebu. — U prvom razdoblju, na liniji Münchenskoga akademizma i secesije, A. pokazuje bogatstvo invencije i tematike (*Svečani dan*, 1898; *Prijateljice*, 1900; *Kraljica ruža*, 1902; *Arachne*, 1909). Poslije prelazi u maniru i rutinu te se ponavlja uz manje varijacije. Slika žanr-prizore, mrtvu prirodu, monodne ženske figure, dekoracije i alegorijske kompozicije. U portretima bilježi karakteristične pojedinosti i unutarnji izražaj (*Autoportret*, 1932). Posebnost su mu aktovi, akademski crtani i dopadljivi, topli, u boji kojom se približavaju ranim Bukovčevim djelima. Namaz je gladak, potez kista slobodniji a naglašeni su efekti svjetlosti i sjene (*Kod crvenog svjetla*, 1911; *Danae*, 1933; *Sa zrcalom*, 1933). Svojem načinom idealiziranog realizma bio je vrlo popularan u građanskom društvu svoga vremena. ilustracija na str. 32.

LIT.: I. Kršnjavi, *Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba*, HK, 1905. — A. Đurđić, *Kod Roberta Auera*, *Obzor*, 1906, 42. — K. Strajnić, *Slika jednog slikara. O Robertu Auera*, *Pokret*, 1922, 228. — I. Kršnjavi, *Robert Auer*, *Vijenac*, 1926, 11–12. D. Kt.

AUER-SCHMIDT, Leopoldina, slikarica (Beč, 1871 — Zagreb, 30. VI. 1963). Studirala je u Beču kod prof. F. Matscha. Od 1897. podučavala je u priv. umjetničkoj školi slikara R. Auera u Zagrebu. Prvi put je izlagala 1898. Bila je član Hrvatskog društva umjetnosti, Kluba likovnih umjetnica i »Lade«. Slikala je na malim formatima mrtve prirode, cvijeće, portrete djece i krajolike.

LIT.: M. Rački, *Prva izložba Kluba likovnih umjetnica u Paviljonu*, *Novosti*, 1928, 303. — I. Šrepić, *Impresije sa izložbe Kluba likovnih umjetnica*, *Jutarnji list*, 1935, 8534. V. T. K.

AUF-FRANIĆ, Hildegard, arhitektica (Zagreb, 15. XII. 1941). Diplomirala je u Zagrebu 1965. Bila je suradnica Majstorske radionice D. Galića

R. AUER, *Kod crvenog svjetla*. Zagreb, Moderna galerija

1965–67. Od 1974. radi na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu. Projektira školske ustanove: institut Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu, 1976 (s B. Radimirom i L. Pleštinom); srednjoškolski centar »Pavao Lozo« u Imotskom, 1979; osnovnu školu u Aržanu, 1980; dječji vrtić i jaslice u Imotskom, 1980. Sudjeluje na natječajima za rješenje centra Zagreba, 1969 (s V. Richterom i Z. Grpcem, III. nagrada), za rješenje centra Južnog Zagreba, 1971. (s I. Franićem i Z. Grpcem, III. nagrada), za rješenje Trga Francuske Republike u Zagrebu, 1977 (s B. Siladinom i I. Bilićem, III. nagrada), za rješenje Doma zdravlja »Centar« u Zagrebu (s B. Siladinom, III. nagrada), 1984. God. 1968. bila je suradnik D. Džamonje na natječaju za Spomen-kosturnicu u Barletti (Italija). Veliku nagradu Zagrebačkog salona dobila je 1979.

J. M. M.

AUGUSTINCI, naziv za dva po svojem značenju različita reda u Katoličkoj crkvi. *Regularni kanonici Sv. Augustina* nastali su od skupina kanonika koje su u XII. st. dobile status redovničkih zajednica (po »Reguli Sv. Augustina«). U Ugarskoj i Slavoniji nazivali su se i superpelicijatima. Najranije se spominju 1198. u Banoštoru u Srijemu. U Vaški u Podravini

Imao je osobine prosjačkoga reda i vrlo brzo se širio. U Garešnici, odn. Gariću, spominje se s crkvom Bl. Dj. Marije 1273 (ruševine u Beloj Crkvi u Moslavini). U Križevcima utvrđeni samostan s crkvom Bl. Dj. Marije (na mjestu grkokat. crkve i dvora) zabilježen je u ispravi 1325. Iz toga vremena se očuvao gotički pečatnjak »brata Ivana iz Križa Reda svetog Augustina«. U Iloku je Red dobio mjesto za svoj samostan i crkvu Sv. Ane 1344. U Borovu se 1427. spominju njihova »kamena crkva Sv. Margarete djevice i samostan«. Svi su ti samostani propali u turskim osvajanjima. Izuzetak je samostan u Rijeci, koji je 1315. osnovao feudalni gospodar toga kraja Hugo Devinski. Riječki augustinci djelovali su do 1788; bili su učeni propovjednici, diplomati i sl. Romaničko-gotički samostan i crkva Sv. Jeronima više su puta pregrađivani. Crkvu su 1949. preuzeli dominikanci.

LIT.: L. Dobronić, Augustinci u srednjovjekovnoj Slavoniji i Hrvatskoj, CCP, XI, 1987, 20. L. D.

AUGUSTINČIĆ, Aleksandar, scenograf (Zagreb, 19. X. 1921). Studij slikarstva i scenografije završio je na Akademiji u Zagrebu 1950 (Lj. Babić). Scenografiju je usavršavao u Parizu (1957, 1965) i Bayreuthu (1966). Bio je stalni scenograf u zagrebačkom HNK-u od 1950 (N. Machiavelli, *Mandragola*) do 1979 (G. Puccini, *La Bohème*) te umjetnički voditelj i kreator rasvjete. Tu je opremio oko 200 predstava (P. Mascagni, *Cavalleria rusticana*, 1952; M. Ravel, *Sat Španije*, 1952; M. P. Musorgski, *Slike s izložbe*, 1952; B. Shaw, *Cezar i Kleopatra*, 1954; I. Stravinski, *Petruška*, 1956; P. I. Čajkovski, *Pikova dama*, 1957; G. Puccini, *Madame Butterfly*, 1957; E. Chabrier, *Igra marioneta*, 1959; Berlioz, *Fantastična simfonija*, 1959; A. Adam, *Giselle*, 1965; S. S. Prokofjev, *Romeo i Julija*, 1965; P. I. Čajkovski, *Trnoružica*, 1971; W. Shakespeare, *Hamlet*, 1975; R. Wagner, *Ukleti Holandez*, 1975). Njegove su inscenacije jednostavne i funkcionalne, a posebno se ističu apstraktna rješenja za balet. Razvio je osobit likovno-scenski izraz utemeljen na boji i mnogostrukoj primjeni rasvjete. Radio je i za mnoge druge pozornice u zemlji (Zagreb, Pula, Varaždin, Dubrovačke ljetne igre, Karlovac, Rijeka) te u inozemstvu (M. P. Musorgski, *Boris Godunov*, Torino 1978). Izradio je oko 300 televizijskih inscenacija. Kao scenograf izlagao je na Bijenalu moderne umjetnosti u São Paulu (1959) i samostalno u Zagrebu 1982. Bavio se slikarstvom; svoje pasteले zagorskih krajolika izlagao je u Klanjcu 1992.

LIT.: A. Celio-Cega, Scenografija Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu (1945–1967), Zagreb 1985. — Repertor hrvatskih kazališta 1840–1860–1980, I. i II, Zagreb 1990. V. Fo.

AUGUSTINČIĆ, Antun, kipar (Klanjec, 4. V. 1900 — Zagreb, 10. V. 1979). Od 1918. studira kiparstvo na Visokoj školi za umjetnost i obrt (R. Valdec i R. Frangeš-Mihanović), a kada je škola pretvorena u Kraljevsku

AUGUSTINCI, pečatnjak samostana u Križevcima, oko 1325. Zagreb, Arheološki muzej

isprave od 1293. do 1462. potvrđuju postojanje njihova samostana i crkve Bl. Dj. Marije. Prepozit samostana u Vaški imao je pravo izdavati isprave (»locus credibilis«). U Irigu u Srijemu samostan s crkvom Bl. Dj. Marije spominje se 1393. Nestali su netragom vjerojatno još prije turskih osvajanja. *Red braće pustinjaka (eremita) Sv. Augustina* nastao je 1256. potvrdom pape Aleksandra IV. o ujedinjenju pustinjačkih skupina i zajednica.